

## Bezpieczeństwo i suwerenność żywnościowa – apel do samorządów

Apelujemy o włączenie suwerenności żywnościowej do strategii rozwoju samorządów jako kluczowego elementu ochrony klimatu oraz adaptacji do zachodzących w nim zmian. Ważne jest również rozpoczęcie dyskusji o warunkach infrastrukturalnych i finansowych umożliwiających jej realizację.

Suwerenność żywnościowa definiowana jako **możliwość decydowania o produkcji i konsumpcji żywności**, to także **prawo do żywności zdrowej, lokalnej oraz produkowanej w sposób sprawiedliwy społecznie i ekologicznie odpowiedzialny**. To kwestia zarówno naszego bezpieczeństwa, jak i solidarności z rolnikami i rolniczkami.

Złożona sytuacja międzynarodowa i rywalizacja o dominację ekonomiczną na globalnej arenie sprawiają, że musimy inaczej myśleć o naszym bezpieczeństwie żywnościowym i dążyć do ograniczenia swojej zależności od czynników zewnętrznych na każdym etapie - począwszy od produkcji żywności, jej przetwórstwa, przechowywania, transportu, dystrybucji i sprzedaży.

Włączenie bezpieczeństwa żywnościowego i suwerenności żywnościowej do lokalnych polityk publicznych to także szansa na przywrócenie równowagi na rynku spożywczym i poprawę sytuacji dochodowej małych i średnich gospodarstw rolnych.

Jak wynika z badań Polek i Polaków (2023), to właśnie produkty pochodzące bezpośrednio z gospodarstw oceniamy najwyżej pod względem jakości. Lokalność produktów, ich jakość i sposób produkcji są też ważnymi priorytetami podczas zakupów żywności. Część Polek i Polaków próbuje pozyskiwać produkty bezpośrednio od rolników, odwiedzając targi, bazary, gospodarstwa lub kupując w kooperatywach spożywczych. Ten model powinien być wspierany, aby oferować konsumentom codzienną alternatywę pozyskiwania żywności wysokiej jakości. [Raport: [Na widełcu](#)]

Samorządy mają do odegrania niezwykle ważną rolę we wspieraniu polityki żywnościowej poprzez tworzenie ram i przestrzeni, które umożliwią bezpośrednią współpracę rolników i konsumentów, propagowanie wiedzy na temat żywności i jej produkcji, tworzenia i korzystania z krótkich łańcuchów żywności oraz pokazywania korzyści z nich wynikających. Polityka żywnościowa powinna być ważnym obszarem współpracy miast i obszarów wiejskich, w tym tworzenia metropolitalnych partnerstw żywnościowych.

Potrzebne jest m.in. **zabezpieczenie odpowiedniej infrastruktury pod sklepy, bazary i hale targowe oraz wyznaczenie przestrzeni do handlu bezpośredniego**. Samorządy mogą wspierać lokalne rolnictwo przez **zamówienia publiczne promujące krótkie łańcuchy dostaw, tworząc stabilny rynek zbytu dla lokalnych gospodarstw**. Należy dążyć do tego, by szkoły, placówki

**opiekuńcze, szpitale były zaopatrywane w żywność wysokiej jakości gwarantującą wszystkie niezbędne składniki odżywcze i w miarę możliwości pochodzącą z lokalnej, ekologicznej produkcji. Ważny jest rozwój rolnictwa miejskiego, zarówno w postaci farm miejskich, jak i ogrodów społecznych, działkowych oraz ogrodów przyszkolnych. Dodatkowo, warto wprowadzić do instytucji podległych samorządom programy przeciwdziałania marnowaniu żywności.**

Za logistykę żywności mogą być odpowiedzialne podmioty lokalnie organizujące zakupy - miejskie spółki lub spółdzielnie rozwojowe - jak i spółki państwowe.

Tworzone rozwiązania powinny powstawać przy udziale zarówno odpowiednich ministerstw, jednostek samorządowych, konsumentów, rolników, jak i organizacji eksperckich i wszystkich innych gotowych do włączenia się w działania na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego.

Żywność to nasza wspólna sprawa. Chcemy kupować lokalnie produkowaną żywność, zwłaszcza owoce i warzywa pochodzące z lokalnej, ekologicznej produkcji. Ale ważne dla nas jest także wspieranie polskich rolników i rolniczek. Poprawa ich sytuacji to także kwestia naszego bezpieczeństwa.

Zdajemy sobie sprawę z tego, że skala wyzwań jest duża i wiemy, że wszystkie zmiany nie wydarzą się od razu. Niemniej oczekujemy, że władarze i władarki samorządów przedstawią postępowy program budowania suwerenności żywnościowej do wdrożenia w trakcie najbliższych dwóch kadencji samorządowych.

## **Podpisy:**

1. Joanna Erbel – PLZ Spółdzielnia, Spółdzielnia MOST
2. Paulina Sobiesiak-Penszko – Instytut Spraw Publicznych
3. Katarzyna Przyjemaska-Grzesik – Kraków w zieleni ZZM
4. Marta Zwolińska-Budniok – podcast Po co to eko
5. Beata Borowiec – Koalicja Klimatyczna
6. Jacek Kucharczyk – Instytut Spraw Publicznych
7. Katarzyna Banul-Wójcikowska – Instytut Spraw Publicznych
8. Ruta Śpiewak – Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN
9. Alicja Wójcik – CoopTech Hub
10. Bartosz Mielniczek – Polska Sieć Ekonomii
11. Max Bojarski – Instytut Myśli Europejskiej
12. Piotr Cykowski – Akcja Demokracja
13. Agata Kozak – Fundacja KRAINA
14. Svitlana Chystiakova – Fundacja KRAINA
15. Konrad Smoleński – Fundacja KRAINA

16. Małgorzata Rogujaska-Galińska – Fundacja KRAINA
17. Jan Oleszczuk-Zygmuntowski – Polska Sieć Ekonomii, PLZ Spółdzielnia
18. Jacek Tokarski – Wydawnictwo Wysoki Zamek
19. Łukasz Broniszewski – Fundacja Stabilo
20. Aleksandra Szymańska – Instytut Kultury Miejskiej
21. Alicja Barcikowska – Ekowyborca
22. Monika Kostera – Södertörn University, Szwecja i Polska Sieć Ekonomii
23. Joanna Murzyn – Digital Ecology Institute
24. Marta Żakowska – Magazyn Miasta
25. Agnieszka Stefaniak-Zubko – Zagłębiarki - Sosnowiec
26. Aleksandra Wasilkowska – Pracownia Architektoniczna Aleksandra Wasilkowska, OW SARP i IARP
27. Krzysztof Gubański – Jeden Samochód Mniej
28. Agnieszka Chołuj – Spółdzielnia MOST, Zielony Pierścień Warszawy
29. Anna Wandzel-Gubańska – Spółdzielnia MOST
30. Łukasz Drozda – Wydział Stosowanych Nauk Społecznych i Resocjalizacji UW
31. Mariusz Sibila – Bazar Krótka Droga, Krótki Łańcuch Dostaw KŁOS
32. Małgorzata Zmysłowska – pracownia architektoniczna M-OST
33. Cezary Obracht-Prondzyński – Uniwersytet Gdański, Instytut Kaszubski.
34. Joanna Furmaga – Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć
35. Alek Tarkowski – Fundacja Open Future
36. Magdalena Klarenbach – Fundacja Otwarty Plan
37. Justyna Zwolińska – Koalicja Żywa Ziemia
38. Maciej Jakub Zawadzki – MJZ, LURE Urban Think Tank
39. Hanna Obracht-Prondzyńska – Uniwersytet Gdański
40. Anna Michalak-Pawłowska – Dom Kultury Dorożkarnia
41. Grzegorz Hańderek – ASP w Katowicach
42. Justyna Biernacka – MATERIALITY Sustainability Pathfinders
43. Piotr Czerniejewski – Stowarzyszenia Młodzi Lokalsi
44. Piotr Sawicki – Komitet ds. Nieruchomości Krajowej Izby Gospodarczej
45. Maciej Łepkowski – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, CoopTech Hub,
46. Andrzej Zybala – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.
47. Karolina Tulkowska – Wydział Architektury PW
48. Jacek Kochanowski – Uniwersytet Warszawski
49. Lucyna Roszak – Fundacja Animacja
50. Łukasz Szymanowicz – Rada Osiedla Krzyki-Partynice Wrocław
51. Anna Jach-Falkiewicz – Wspólny Ogród Sosnowiec
52. Zuzanna Mielczarek – Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej, Narodowy Instytut Architektury i Urbanistyki
53. Dorota Sawicka – SAWAWA
54. Lena Milanowska – Partnerstwo Otwarty Jazdów
55. Robert Buciak – Zielone Mazowsze

56. Maciej Grodzicki – Uniwersytet Jagielloński i Polska Sieć Ekonomii
57. Michał Możdżeń – Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Polska Sieć Ekonomii
58. Mateusz Piotrowski – Stowarzyszenie Pacjent Europa
59. Małgorzata Janas – Fundacja Studio M6
60. Wiktor Bochenek – Architektura & Biznes
61. Bartłomiej Błesznowski – Instytut Stosowanych Nauk Społecznych UW
62. Marta Jaskulska, Pomorskie Stowarzyszenie Aktywni Lokalnie
63. Dominika Zwęglińska – Instytut Rozwoju Wsi i Regionów PAN
64. Paulina Paga – Fundacja Teren Otwarty
65. Ewa Illg-Latko – Stowarzyszenie Miasto Jest Nasze
66. Zofia Sobczak – CoopTech Hub, Pacjent Europa
67. Rafał Krenz – Collegium Civitas
68. Małgorzata Szydłowska – Dom Utopii Międzynarodowe Centrum Empatii
69. Barbara Wojtaszek – Fundacja Klub Myśli Ekologicznej
70. Ryszard Kulik - Fundacja Klub Myśli Ekologicznej
71. Aleksandra Nowysz – Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Spółdzielnia MOST
72. Klaudia Kryńska – Fundacja Agro-Perma-Lab, Spółdzielnia MOST
73. Paulina Jeziorek – Fundacja Agro-Perma-Lab
74. Marta Madejska – Łódzkie Stowarzyszenie Inicjatyw Miejskich “Topografie”
75. Bartosz Rydliński – Centrum im. Ignacego Daszyńskiego
76. Marek Nowak – Wydział Socjologii UAM
77. Sylwia Chutnik – pisarka i działaczka społeczna
78. Monika Zawadzka – Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
79. Kasper Jakubowski – Fundacja Dzieci w Naturę, Forest Maker, SGGW i Politechnika Krakowska
80. Bartosz Rief – Europejskie Centrum Solidarności
81. Marcin Tischner – Fundacja ProVeg
82. Edyta Łaskawiec – Politechnika Śląska
83. Andrzej Kassenberg – Instytut na rzecz Ekorozwoju
84. Paulina Kramarz – Nauka dla Przyrody, Rada Klimatyczna UJ, Wydział Biologii UJ
85. Natalia Jakóbiec – Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach
86. Ewa Sufin-Jacquemart – Fundacja Strefa Zieleni
87. Blanka Kolago – Global Action Plan Polska, Slow Fix Blog
88. Aneta Englot – Związek Rewizyjny Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”
89. Małgorzata Tomczak – Architektura & Biznes
90. Anna Spurek – Green REV Institute, Roślinna Szkoła
91. Łukasz Pancewicz – A2P2 Architecture & Planning, Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej
92. Piotr Miklaszewski – autor książek Podróże z Pazurem

93. Agata Otrębska – Śląski Ruch Klimatyczny
94. Agnieszka Krzyżak-Pitura – Fundacja Rodzic w mieście, Kongres Ruchów Miejskich
95. Kacper Nosarzewski – 4CF
96. Przemysław Gumułka – Fundacja Psubraty
97. Krzysztof Mroczkowski – Stowarzyszenie Pacjent Europa
98. Aleksander Temkin – Komitet Kryzysowy Humanistyki Polskiej, Pacjent Europa
99. Marcin Kędzierski – Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Polska Sieć Ekonomii
100. Jan Śpiewak – Fundacja Bezpieczna Polska dla Wszystkich, Wolne Miasto Warszawa
101. Maria Libura – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Polska Sieć Ekonomii
102. Jakub Wedler – “Gniazdo” Centrum Aktywizmu Klimatycznego
103. Cecylia Malik – artystka, kolektyw Siostry Rzeki, Stowarzyszenie CSW Wiewiórka
104. Wojciech Goszczyński – Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu
105. Wojciech Szymalski – Fundacja Instytut na rzecz Ekorozwoju
106. Michał Mioduszewski – Wolskie Centrum Kultury
107. Denis Gerard – Kooperatywa DOBRZE, Spółdzielnia MOST
108. Krzysztof Gorczyca – Towarzystwo dla Natury i dla Człowieka
109. Bartosz Piłat – PLANKOM Ośrodek badań transportu i planowania przestrzennego
110. Krzysztof Mularski – Gdańskie Stowarzyszenie Prawników "PROGRESSIO", Spółdzielnia "PRZYJAŹŃ"
111. Marcel Długoszewski – aktywista
112. Jacek Woźnikowski
113. Areta Szpura – Spółdzielnia MOST
114. Bartosz Ledzion
115. Dorota Swinarska
116. Piotr Skubała – Uniwersytet Śląski w Katowicach
117. Marzena Wichniarz – Rodzice dla Klimatu
118. Kamila Kadzidłowska – Rodzice dla Klimatu
119. Elżbieta Lemańska-Błażowska – Rodzice dla Klimatu
120. Monika Sadowska – Rodzice dla Klimatu
121. Magdalena Zajęc – Rodzice dla Klimatu
122. Kuba Wygnański – Fundacja Stocznia
123. Paweł Nowak – NOWY / WUD Silesia
124. Jakub Kaczmarek – Spółdzielnia MOST
125. Kacper Blok – Młodzieżowy Strajk Klimatyczny
126. Anna Dęboń – Stowarzyszenie dOPAmına lab,

127. Agnieszka Józefowska – Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie
128. Aleksandra Bilewicz – Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN
129. Wojciech Sroka – Uniwersytet Rolniczy w Krakowie
130. Angelika Książek – Kraków w zieleni ZZM
131. Monika Onyszkiewicz – Fundacja EkoRozwoju, Bazar Krótka Droga we Wrocławiu
132. Jadwiga Klata – OSADA.EARTH
133. Dawid Masło – Centrum Edukacji Ekologicznej “SYMBIOZA” Zarządu Zieleni Miejskiej
134. Wiktoria Jędrozskowiak – Inicjatywa Wschód
135. Dominika Lasota – Inicjatywa Wschód
136. Paweł Wyszomirski – Fundacja Napraw Sobie Miasto
137. Tomasz Nawrocki – Uniwersytet Śląski
138. Tomasz Szuba – Venturis HoReCa P.S.A.
139. Radosław Puśko – Bielański Integrator Przedsiębiorczych
140. Damian Wojciech Dudała - Fundacja SOC TECH LAB
141. Julia Gawron – Spółdzielnia MOST
142. Agata Szczebyło – WWF Polska
143. Ewa Kopczyńska – Uniwersytet Jagielloński
144. Alicja Kowalik – Fundacja Targ Pietruszkowy
145. Matylda Szyrle – Listny Cud (Future Friendly Farm Sp. z o.o.)
146. Artur Celiński – Architektura-murator
147. Carolina Pietyra – Krakowskie Biuro Festiwalowe
148. Tomasz Markiewka – Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu
149. Przemysław Sadura – Wydział Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, Krytyka Polityczna
150. Jan Mencwel – Stowarzyszenie Miasto Jest Nasze
151. Kacper Pobłocki – Uniwersytet Warszawski
152. Zbyszek Maćków – Maćków Pracownia Projektowa
153. Michał Boni – Uniwersytet SWPS
154. Zofia Krajewska – OSADA.EARTH
155. Małgorzata Świąder – Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu
156. Wiktor Chęciński – Fundacja Kaczuchy Dziennikarskie
157. Aleksandra Kulińska – badaczka przyszłości
158. Agnieszka Makowska – gospodarstwo ekologiczne Zielona rzodkiewka
159. Dorota Sujecka – Protest Porszewice
160. Anetta Anderwald – Protest Porszewice
161. Bartolomeo Koczenasz – CSW Wiewiórka, Skład Solny
162. Agata Twardoch – Politechnika Śląska
163. Małgorzata Molęda-Zdziech – Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

164. Aneta Lehmann – Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku, Centrum Designu Gdynia
165. Małgorzata Tarasiewicz – Stowarzyszenie Mieszkańcy dla Sopotu
166. Marta Dymek-Boniecka – Jadłonomia
167. Agnieszka Labus – Politechnika Śląska, Fundacja LAB60+
168. Danuta Kędzierska – Polska Sieć Ekonomii
169. Beata Gawryszewska – architektka krajobrazu
170. Rafał Matyja – Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie
171. Bartosz Szydłowski – Teatr Łaźnia Nowa
172. Magdalena Milert – Pieing
173. Weronika Śmigielska – Spółdzielnia Ogniw
174. Mateusz Zmyślony – Open Eyes Economy
175. Filip Springer – Szkoła Ekopoetyki przy Instytucie Reportażu
176. Paulina Grabowska – NASDRA Sp. z o.o., Uniwersytet SWPS
177. Katarzyna Jakubowiak – Krakowskie Biuro Festiwalowe
178. Błażej Jaworowski – Extinction Rebellion Polska
179. Marzena Waligóra – Stowarzyszenie Tarnowska Rospuda
180. Marta Bogacz – Klimat dla Rolnictwa